

Arbeidsmarkt – Methodologie

1. KENMERKEN VAN DE TEWERKSTELLING	2
ARBEIDSREGIME EN SOORT CONTRACT	2
1.1. A) ARBEIDSREGIME	2
A. <i>Voorstelling van de gegevensbron</i>	2
B. <i>Inhoud tabellen</i>	3
C. <i>Classificatiecriteria</i>	4
D. <i>Tijdstip en frequentie van publicatie</i>	5
1.1. B) SOORT CONTRACT	5
A. <i>Voorstelling van de gegevensbron</i>	5
B. <i>Inhoud van de tabellen</i>	7
C. <i>Classificatiecriteria</i>	8
D. <i>Periode en frequentie van de publicatie</i>	9
1.2 ARBEIDSVOLUME.....	9
A. <i>Voorstelling van de gegevensbron</i>	9
B. <i>Inhoud van de tabellen</i>	9
C. <i>Classificatiecriteria</i>	12
D. <i>Periode en frequentie van de publicatie</i>	12
1.3 LOOPBAANONDERBREKING, THEMATISCHE VERLOVEN EN TIJDSKREDIET.....	13
A. <i>Voorstelling van de gegevensbron</i>	13
B. <i>Inhoud tabellen</i>	13
C. <i>Classificatiecriteria</i>	15
D. <i>Tijdstip en frequentie van publicatie</i>	17
1.4 THUISWERK	18
A. <i>Voorstelling van de gegevensbron</i>	18
B. <i>Inhoud tabellen</i>	18
C. <i>Classificatiecriteria</i>	19
D. <i>Tijdstip en frequentie van publicatie</i>	19

1. KENMERKEN VAN DE TEWERKSTELLING

Arbeidsregime en soort contract

1.1. A) Arbeidsregime

A. Voorstelling van de gegevensbron

De statistieken over het arbeidsregime worden opgemaakt door Steunpunt Werk in het kader van de Vlaamse arbeidsrekening. Het Steunpunt Werk staat in voor de beleidsmonitoring en analyse van de Vlaamse arbeidsmarkt. In dit kader verzamelen ze arbeidsmarktstatistieken en ontwikkelen ze indicatoren en projectiemodellen. Zo produceren ze elk jaar statistieken in het kader van de Vlaamse arbeidsrekening, een raamwerk waarin verschillende statistieken van administratieve gegevensbronnen met arbeidsmarktstatistieken samengevoegd en geharmoniseerd worden. Dit raamwerk laat toe om onderling vergelijkbare en geharmoniseerde statistieken over de arbeidsmarkt te produceren die verschillende invalshoeken ervan belichten en dit op niveau van de gemeenten. Volgende componenten van de arbeidsmarkt worden via deze gegevens beschreven:

- bevolking naar socio-economische positie (werkend, werkzoekend of inactief);
- binnenlandse werkgelegenheid (met het aantal werkende personen op een bepaald grondgebied);
- jobs (met het aantal arbeidsplaatsen op een bepaald grondgebied);
- vacatures;
- vestigingen.

Het opstellen van de statistieken gebeurt steeds in 4 stappen:

- eerst worden de administratieve bronstatistieken geselecteerd die de basisgegevens leveren;
- daarna worden deze gegevens geharmoniseerd naar de in de Arbeidsrekening gebruikte definities;
- de bronstatistieken volstaan soms niet om de hele populatie te berekenen. Daarom gebeuren er nog bijstellingen aan de hand van secundaire statistieken;
- tot slot corrigeert men nog meetfouten na interne controles.

Voor- en nadelen van de statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening

Het gebruik van deze statistieken heeft volgende voordelen:

- Het gaat om precieze cijfers op basis van administratieve gegevens. Bij de interpretatie van de cijfers dient er dus geen rekening gehouden te worden met

betrouwbaarheidsintervallen zoals bij enquêtegegevens het geval is. Bovendien stellen zich nooit problemen bij de interpretatie van de definities. Dit kan zich wel voordien bij een enquête waarbij zaken als “beschikbaar zijn om te werken” of “gezocht hebben naar werk”, zowel in de vraag als bij het antwoord geïnterpreteerd worden door een persoon.

- Deze gegevens worden berekend tot op het niveau van de gemeenten en maken een vergelijking tussen de verschillende gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of met gemeenten buiten het Brussels Gewest mogelijk.
- Waar veel administratieve bronnen enkel statistieken ter beschikking stellen over een deel van de arbeidsmarkt (loontrekkenden, zelfstandigen of werkzoekenden) integreert de Vlaamse arbeidsrekening de gegevens van al deze bronnen tot een geheel aan statistieken dat de ganse arbeidsmarkt beslaat. Dit maakt het mogelijk om de activiteits-, werkloosheids- en werkgelegenheidsgraad te berekenen aan de hand van administratieve gegevens.
- Het opnemen van Europese en internationale werknemers in de telling van de werkende bevolking is een voordeel van de Vlaamse Arbeidsrekening ten opzichte van sommige andere administratieve bronnen als de RSZ en het Datawarehouse AM&SB.

De voornaamste nadelen van deze statistieken zijn de volgende:

- De statistieken zijn enkel vergelijkbaar op Belgisch niveau. Aangezien veel van de gebruikte administratieve gegevens afhankelijk zijn van de Belgische wetgeving inzake sociale zekerheid en werkloosheid, laten ze geen vergelijking toe met statistieken over de arbeidsmarkt in andere landen.
- Er wordt een groot aantal administratieve bronnen gebruikt bij het opstellen van deze statistieken. Een wijziging in de regelgeving of wijze van opmaken van de statistieken bij één van deze bronnen heeft dus steeds een impact op de statistieken van de Vlaamse arbeidsrekening. Bovendien kunnen de statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening pas opgemaakt worden nadat de basisstatistieken van alle gegevensbronnen beschikbaar zijn. Hierdoor duurt het langer alvorens de gegevens beschikbaar zijn.
- Informatie die niet beschikbaar is bij de administratieve bronnen wordt niet opgenomen in de statistieken. Zo is het niet mogelijk om informeel werk op te nemen in de statistieken en worden enkel de personen ingeschreven bij de verschillende gewestelijke tewerkstellingsdiensten als werkzoekend beschouwd.

B. Inhoud tabellen

De tabellen bevatten het aantal loontrekkenden dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont. **Loontrekkenden** zijn personen die onder het gezag van een werkgever werken en voor hun werk een loon ontvangen. Ook diegenen die kortstondig afwezig waren op het werk omwille van bijvoorbeeld ziekte of vakantie, maar nog steeds onder contract staan, worden als loontrekkende beschouwd. Wanneer een persoon het statuut van loontrekkende en zelfstandige

of helper combineert, wordt hij als loontrekkende beschouwd als de job als zelfstandige/helper niet in hoofdberoep is.

De gegevens over de loontrekkenden worden opgebouwd aan de hand van de administratieve gegevens van volgende instellingen:

- De loontrekkenden gekend bij de RSZ;
- De studenten gekend bij de RSZ;
- De PWA-werknemers gekend bij de RVA;
- De uitgaande grensarbeiders, die werken in Duitsland, Nederland, Frankrijk en Luxemburg, gekend bij het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

De loontrekkenden bij een Europese of internationale instelling worden niet in deze tabellen opgenomen, aangezien het arbeidsregime van deze personen niet gekend is.

Tot slot gebeuren er nog een aantal eindcorrecties om dubbeltellingen te vermijden. Op basis van het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming worden er sleutels berekend om correcties uit te voeren voor personen die bijvoorbeeld zowel werken als loontrekkende en zelfstandige.

C. Classificatiecriteria

De loontrekkenden worden in de tabellen onderverdeeld naar het arbeidsregime waarin ze werken. Deze onderverdeling gebeurt op basis van het type contract dat door de werkgever wordt aangegeven bij de RSZ. Vier categorieën worden onderscheiden:

- **Voltijds regime;**
- **Deeltijds regime:** deze loontrekkenden werken slechts een deel van de arbeidstijd die een voltijds referentiepersoon in dezelfde onderneming (of dezelfde sector) uitvoert in een gelijkaardige job;
- **Speciaal regime:** het gaat hier om loontrekkenden tewerkgesteld in het kader van één van volgende drie kortdurende arbeidsrelaties:
 - Seizoensarbeid: Dit zijn korte arbeidsperiodes omwille van de seizoensgebonden aard van het werk of drukere periodes voor de onderneming tijdens het jaar;
 - Interimarbeid: Hier gaat het om personen die via een erkend uitzendkantoor tewerkgesteld worden bij een andere onderneming.
 - Gelegenheidsarbeid: Deze loontrekkenden werken in het kader van een flexi-job of met gelimiteerde prestaties in de tuin- of landbouwsector of in de horeca.

D. Tijdstip en frequentie van publicatie

De cijfers over het arbeidsregime van de Vlaamse arbeidsrekening worden jaarlijks omstreeks november gepubliceerd tot en met het jaar $y-2$. Dit tijdstip kan echter variëren, omdat het erg afhankelijk is van de beschikbaarheid van de gegevens bij de gebruikte administratieve bronnen.

1.1. B) Soort contract

A. Voorstelling van de gegevensbron

De gegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig van de Enquête naar de arbeidskrachten (EAK). Het doel van deze enquête is de bevolking van 15 jaar en ouder in te delen in drie groepen (werkend, werkloos, inactief) en de kenmerken van deze verschillende groepen te analyseren. In België wordt de EAK georganiseerd door Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium), het Belgische bureau voor de statistiek.

Deze enquête wordt ook in de andere EU-landen gehouden en wordt op Europees niveau gecoördineerd door Eurostat, het Bureau voor de Statistiek van de Europese Unie. Deze coördinatie verzekert de harmonisatie van de resultaten tussen de landen: de enquêtes van de verschillende landen zijn gebaseerd op de definities, conventies en aanbevelingen van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB). Dit zorgt ervoor dat de werkloosheids- en werkgelegenheidsstatistieken van verschillende regio's en landen van de Europese Unie (en zelfs daarbuiten) met elkaar kunnen worden vergeleken.

De Belgische EAK bestaat al sinds 1983. De inhoud en de methodologie ervan hebben in de loop der jaren verschillende wijzigingen ondergaan, met wisselende accenten. De meest recente verandering is een ingrijpende hervorming die in 2017 van start is gegaan en in 2021 zal worden voortgezet. Deze veranderingen zijn significant genoeg om een breuk in de gegevensreeks te veroorzaken. De statistieken van 2017 en de jaren daarna zijn dus niet rechtstreeks vergelijkbaar met de statistieken van de voorgaande jaren. Hier leggen we uit hoe de enquête sinds de hervorming van 2017 wordt gevoerd.

Selectie van te ondervragen huishoudens

Elk trimester wordt een bruto steekproef van ongeveer 6.700 huishoudens getrokken uit de Belgische huishoudens in het Rijksregister (zonder het wachtregister). Volgens de methodologie van de EAK wordt een huishouden gedefinieerd als een 'eenheid die ofwel bestaat uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen, die, al dan niet door verwantschap aan elkaar verbonden, gewoonlijk in één en dezelfde woning verblijven en er samenleven'. Vier soorten huishoudens zijn uit de enquête uitgesloten:

- de collectieve huishoudens zoals bejaardentehuizen, gevangnissen of weeshuizen;

- huishoudens ingeschreven onder 'letter 9' (referentieadres voor diplomaten of militairen op langdurige missie, beschermde getuigen, nomaden, daklozen ...);
- huishoudens met enkel leden boven 77 jaar;
- huishoudens waarvan de referentiepersoon reeds in 1 van de 10 voorgaande trimesters tot de steekproef behoorde.

De huishoudens worden geselecteerd volgens een willekeurige trekking in twee stappen:

- 1) Iets minder dan 300 geografische zones verspreid over het hele land worden willekeurig getrokken. Deze geografische zones zijn de primaire steekprofeenheden (PSE). Om ervoor te zorgen dat deze PSE's goed over het hele land verspreid zijn, wordt de steekproef gestratificeerd: België is verdeeld in 12 strata (de 10 provincies plus het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap, die als provincies worden behandeld), en in elk stratum wordt willekeurig een bepaald aantal PSE's getrokken (tussen 10 en 40, afhankelijk van de grootte van elk stratum).
- 2) Vervolgens worden de te ondervragen huishoudens geselecteerd, die de secundaire steekprofeenheden (SSE) vormen: in elke PSE, of geografische zone, worden 23 huishoudens willekeurig getrokken (26 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

Ondervraging van de huishoudens

De Enquête naar de arbeidskrachten is een verplichte enquête in België. Het responspercentage is dus vrij hoog (>75%). Alle leden van de ondervraagde huishoudens van 15 jaar en ouder worden in anderhalf jaar tijd viermaal ondervraagd volgens een 2(2)2-schema. Dit betekent dat de respondenten twee opeenvolgende trimesters worden ondervraagd, vervolgens twee trimesters niet worden ondervraagd, en daarna weer twee trimesters worden ondervraagd.

Elk trimester bestaat het respondentenpanel dus uit vier groepen van respondenten: huishoudens die in dat trimester zijn getrokken en huishoudens die in eerdere trimesters zijn getrokken en voor de tweede, derde en vierde keer worden ondervraagd. Met andere woorden, elk trimester wordt een kwart van het panel vernieuwd, vandaar dat het een *roterend panel* wordt genoemd.

De eerste ondervraging gebeurt face-to-face, en de gegevensverzameling is geautomatiseerd. Sommige vragen die aan weinig verandering onderhevig zijn, worden alleen tijdens deze eerste ondervraging gesteld. De vragenlijst van de tweede, derde en vierde ondervraging is dus korter en het huishouden kan ervoor kiezen deze telefonisch of online te beantwoorden.

De afname van de enquête gebeurt continu. De cijfers worden trimestrieel en jaarlijks door Statbel gepubliceerd.

Verwerking van de antwoorden

Aan elk antwoord wordt een gewicht toegekend dat gebaseerd is op de waarschijnlijkheid dat een persoon met dezelfde kenmerken als de respondent uit de basispopulatie wordt getrokken

(op basis van kenmerken zoals geslacht, leeftijdsklassen van 5 jaar en de provincie waar men woont). Er wordt ook een correctie voor niet-antwoorden toegepast op de methode voor de berekening van de gewichten. De trimestriële en jaarlijkse bevolkingsstatistieken worden vervolgens berekend op basis van deze wegingen.

Voor- en nadelen van de statistieken afkomstig van de Enquête naar de arbeidskrachten

Deze enquête biedt meerdere voordelen:

- De enquête levert statistieken op die vergelijkbaar zijn op Europees niveau;
- Ze biedt ook statistieken die elders niet beschikbaar zijn, zoals het aantal ontmoedigde werklozen, de tevredenheid van de werknemers en de motivering van deeltijdse arbeid;
- De enquête maakt het mogelijk personen die in de administratieve statistieken gewoonlijk slecht worden geteld, als werkenden of werklozen te tellen. Dat is met name het geval voor internationale werknemers, mensen die werken zonder formele arbeidsovereenkomst, of werkzoekenden die niet zijn ingeschreven bij Actiris.

De belangrijkste nadelen zijn toe te schrijven aan het feit dat de bevolkingsstatistieken worden afgeleid uit de antwoorden van een steekproef:

- De betrouwbaarheidsintervallen zijn over het algemeen groot: de cijfers moeten behandeld worden als benaderingen en men moet daarom opletten bij vergelijkingen tussen verschillende cijfers;
- De statistieken van de EAK kunnen niet worden berekend op het niveau van de gemeenten of de statistische sectoren;
- Een aantal belangrijke hervormingen veroorzaakt breuken in de historische gegevensreeksen. Dit bemoeilijkt de analyse van de evolutie van bepaalde variabelen.

B. Inhoud van de tabellen

Deze tabellen geven een overzicht van de verschillende soorten arbeidsovereenkomsten van de loontrekkenden naargelang van de regio waar ze wonen en hun geslacht.

Loontrekkenden zijn alle personen die tijdens de referentieperiode arbeid verrichten tegen een loon of salaris in geld of in natura. Volgens deze definitie worden leerlingen die een vergoeding in geld of in natura hebben ontvangen, dus beschouwd als werkend in loondienst. Ook personen die een baan hebben maar niet op het werk aanwezig zijn wegens ziekte, zwangerschapsverlof enz. en die een formele band met hun baan hebben, behoren tot deze categorie. Anderzijds worden personen met een loopbaanonderbreking van meer dan 3 maanden niet als werkend beschouwd. Vanaf 2021 zal een ononderbroken periode van meer dan drie maanden tijdelijke werkloosheid niet langer worden beschouwd als tijdelijke afwezigheid, maar als werkloosheid of inactiviteit.

Bij de interpretatie van de tabellen moeten de volgende overwegingen in aanmerking worden genomen:

- De EAK is een enquête. De cijfers in de tabellen zijn dus schattingen en zijn niet gebaseerd op administratieve gegevens. Daarom moeten de cijfers niet worden beschouwd als tot op de eenheid nauwkeurig, maar moeten ze geïnterpreteerd worden met inachtneming van de betrouwbaarheidsintervallen.
- Schattingen van minder dan 5.000 individuen moeten volgens Statbel met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Wij hebben beslist deze waarden te vervangen door de vermelding 'n' (niet significant). Indien deze niet-significante waarden moeten worden gebruikt voor de berekening van de werkloosheids-, werkgelegenheids- of activiteitsgraad, hebben wij ze ook vervangen door de vermelding 'n'.
- Sinds de Enquête naar de arbeidskrachten van 2011 verwijst de vraag over het zoekgedrag naar werk naar een specifieke referentieperiode (referentieweek en drie voorafgaande weken). Tot en met 2010 was dat niet het geval. De gegevens over de IAB-werklozen die dateren van vóór 2011, zijn dus niet rechtstreeks vergelijkbaar met die vanaf 2011.
- Vóór 2017 werden de respondenten slechts één keer ondervraagd en was de berekening van de wegingen aanzienlijk verschillend. Deze veranderingen hebben geleid tot een aanzienlijke breuk in de reeksen, waardoor het moeilijk is de cijfers van voor en na 2017 te vergelijken. Daarom hebben we de cijfers sinds 2017 in verschillende tabellen gepresenteerd.

C. Classificatiecriteria

Het soort overeenkomst wordt bepaald op basis van de verklaring van de respondenten met betrekking tot de vraag 'onder welk type van overeenkomst werkt u'?

- **Vast werk** stemt overeen met arbeidsovereenkomsten van onbepaalde duur en statutaire functies.
- **Uitzendwerk** stemt overeen met uitzendovereenkomsten tussen een werknemer en een uitzendbureau, dat de werknemer voor een beperkte duur of opdracht ter beschikking stelt van een onderneming.
- **Arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur of voor een bepaald werk** zijn overeenkomsten die een einddatum bevatten of die eindigen wanneer het specifieke werk is voltooid.

Andere vormen van tijdelijke arbeid zijn studentenarbeid, werk in het kader van een opleiding of werk zonder arbeidsovereenkomst (incidenteel werk).

D. Periode en frequentie van de publicatie

De EAK is een trimestriële enquête van Statbel, waarvan de jaarlijkse gemiddelden tegen eind maart op de website worden gepubliceerd voor het jaar y-1. De tabellen worden dus over het algemeen jaarlijks begin april bijgewerkt op de website van het BISA.

1.2 Arbeidsvolume

A. Voorstelling van de gegevensbron

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) is verantwoordelijk voor de productie van verschillende economische statistieken en vooruitzichten waaronder de nationale kwartaalrekeningen en de jaarlijkse nationale en regionale rekeningen.

Als lid van de EU is België verplicht tot het opstellen van nationale en regionale rekeningen volgens de regels en definities van het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen (ESR). Sinds september 2014 wordt de huidige versie, ESR 2010, toegepast om de statistieken op te stellen. Het is de Nationale Bank van België die deze berekening maakt voor het Instituut van de Nationale Rekeningen. Aan de hand van bestaande administratieve en enquêtegegevens wordt een zo exhaustief mogelijk beeld gevormd van de economische activiteit.

B. Inhoud van de tabellen

Volgens het Europees Systeem van Rekeningen ESR 2010 komt het arbeidsvolume overeen met het totaal aantal uur dat op één jaar effectief wordt gewerkt door werknemers en zelfstandigen op een economisch gebied. Volgende prestaties worden bijvoorbeeld volgens de definitie als gewerkte uren beschouwd:

- Gepresteerde uren gedurende de normale arbeidstijd;
- Betaalde uren tijdens een beroepsopleiding;
- Overuren;
- Tijd die wordt besteed aan het klaarmaken van de werkplek, onderhoud en reparatie, voorbereiden en schoonmaken van werkmateriaal,...;
- Wachtijden van korte duur tijdens de werkdag omwille van een panne van een machine of ongeval, de afwezigheid van een collega,... die wel betaald worden;
- Korte rustperiodes of koffiepauzes.

Het aantal gepresteerde uren bevat volgens de definitie geen:

- Betaalde uren, waarvoor niet gewerkt wordt, zoals jaarlijks verlof, betaalde feestdagen, betaalde ziekte dagen, ouderschapsverlof, stakingen...;
- Middagpauzes;

- Verplaatsingen van thuis naar de werkplek en omgekeerd;
- Niet-professionele opleidingen.

In de tabellen wordt het arbeidsvolume uitgedrukt in duizenden uren. De statistieken uit de regionale rekeningen (op niveau van het arrondissement) zijn coherent met deze van de nationale rekeningen (voor gans België) die eerder worden gepubliceerd. De som van de arrondissementen en het extraregionale gebied uit de regionale rekeningen is dus gelijk steeds aan het totaal uit de nationale rekeningen. Hoewel er bij de berekening van de regionale rekeningen meer gedetailleerde gegevens beschikbaar zijn dan bij de publicatie van de nationale rekeningen wordt het totaal van de nationale rekeningen niet meer gewijzigd. De meer gedetailleerde gegevens worden daarom in de regionale rekeningen gebruikt om een verdeelsleutel te berekenen voor de gegevens van de nationale rekeningen. De berekeningswijze verschilt sterk voor werknemers en zelfstandigen en wordt daarom apart uitgelegd.

Arbeidsvolume van werknemers

Zoals beschreven in de methodologie van het subthema Binnenlandse werkgelegenheid baseert het Instituut van de Nationale Rekeningen zich sterk op de gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid om statistieken over (het aantal) werknemers op te stellen, maar dienen ook andere bronnen gebruikt te worden. Eerst volgt hieronder de beschrijving van de methodologie voor de **nationale rekeningen** en daarna leggen we uit hoe dit arbeidsvolume verdeeld wordt over de arrondissementen en gewesten voor de regionale rekeningen.

Bij de werknemers gekend bij de RSZ (meer dan 85 % van het aantal werknemers in de regionale rekeningen) is de informatie over het aantal gewerkte uren beschikbaar. Maar voor andere werknemers is dit niet het geval en daarom dient een omzettingcoëfficiënt berekend te worden om het aantal werknemers te kunnen omzetten naar het aantal gewerkte uren. De berekening gebeurt voor elk trimester.

- In een eerste stap wordt het totale aantal gewerkte uren berekend voor werknemers gekend bij de RSZ. Dit gebeurt voor elke kruising van 140 bedrijfstakken (SUT)¹ met de institutionele sectoren² op basis van de door de individuele ondernemingen doorgegeven gegevens aan de RSZ.

Binnen elk van deze kruisingen verschilt de methode van berekening afhankelijk van het arbeidsregime en het statuut van de werknemer:

¹ Voor personeel uit het onderwijs (meer vakantiedagen en vele gepresteerde uren voorbereiding en verbeterwerk) en de huishoudens als werkgever (onderschatting van het aantal in de RSZ-gegevens) wordt een specifieke berekeningsmethode gebruikt. De gegevens van de RSZ zijn ook niet volledig voor de overheidsinstellingen en daarom wordt de berekening voor deze sector in zijn geheel gedaan zonder rekening te houden met eventuele verschillen bij subsectoren.

² Er wordt een onderscheid gemaakt tussen volgende sectoren: niet-financiële vennootschappen (S11), financiële instellingen (S12), overheid (S13), huishoudens (S14) en instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens (S15).

Voor **deeltijdswerkers** wordt het aantal uur doorgegeven aan de RSZ simpelweg opgeteld.

De bestanden van de RSZ bevatten voor **voltijdswerkenden** enkel het aantal gewerkte dagen en niet het aantal gewerkte uren. De berekeningswijze verschilt voor arbeiders en bedienden:

- Voor **arbeiders** wordt het aantal uur geschat via het aantal uur dat een voltijdse werknemer moet werken in een week. Er wordt uitgegaan van een vijfdaagse werkweek. Hiervan worden de wettelijke feestdagen per kwartaal afgetrokken.
- Voor **bedienden** wordt dezelfde methode toegepast, maar worden ook de dagen voor jaarlijks verlof³ afgetrokken. Het aantal dagen wettelijk verlof hangt per economische activiteit af van het paritair comité en wordt over de kwartalen verdeeld op basis van informatie van de FOD Werkgelegenheid.
- Voor elke SUT-bedrijfstaking gekruist met de sector worden dan het gemiddeld aantal uur per werknemer voor deeltijdswerkers, voltijdswerkende arbeiders en voltijdswerkende bedienden berekend. Daarna wordt een gewogen gemiddeld berekend aan de hand van het aandeel voltijds/deeltijds werknemers en arbeiders en bedienden in de bestanden van de RSZ.
- Op het meest gedetailleerde niveau van economische activiteit worden daarna de omzettingcoëfficiënten vermenigvuldigd met het totaal aantal werknemers binnen deze activiteit in de nationale rekeningen.

Betaalde ziekte­dagen zouden volgens de definitie van gepresteerde uren moeten worden verwijderd uit de berekening en niet-betaalde overuren worden toegevoegd. Deze correctie blijkt echter technisch niet mogelijk wegens onvoldoende informatie hierover.

Voor de **regionale rekeningen** wordt bottom-up opnieuw de berekening gemaakt van het arbeidsvolume om de gegevens uit de nationale rekeningen te verdelen over de arrondissementen. Per arrondissement⁴ wordt een gemiddeld aantal gewerkte uren per loontrekkende berekend aan de hand van de verdeling in de RSZ-gegevens van het aandeel arbeiders/bedienden en voltijds en deeltijdswerkenden. Na vermenigvuldiging met het aantal werknemers komt men tot een totaal gewerkte uren. Dit verschilt echter van het totaal aantal gewerkte uren zoals eerder gepubliceerd in de nationale rekeningen. Daarom wordt dit totaal per gewest en bedrijfstaking gebruikt als verdeelsleutel van het aantal gewerkte uren uit de nationale rekeningen. Op deze manier kunnen de eerder gepubliceerde gegevens uit de nationale rekeningen behouden blijven.

³ Voor arbeiders is dit niet nodig aangezien hun verlof wordt betaald door de Rijksdienst voor Jaarlijks Vakantie en deze uren dus niet worden meegeteld in de basisstatistieken van de RSZ.

⁴ Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat slechts uit 1 arrondissement en valt hiermee dus samen.

Arbeidsvolume van zelfstandigen

Voor zelfstandigen is geen informatie beschikbaar bij administratieve bronnen over het aantal gewerkte uren. Daarom werd er een indirecte methode uitgewerkt die gebruik maakt van de gegevens van de Enquête naar de Arbeidskrachten⁵. Deze enquête bevat immers zowel gegevens over het aantal loontrekkenden, zelfstandigen en het aantal effectief gewerkte uren (per week) van deze personen.

Voor de **nationale rekeningen** wordt per trimester en per bedrijfstak (NACE-BEL (2008) op niveau 2 digits) in de gegevens van de enquête nagegaan hoe het aantal gewerkte uren tussen loontrekkenden en zelfstandigen zich verhoudt. Deze verhoudingen worden dan gebruikt om op basis van het aantal gewerkte uren van loontrekkenden het gemiddeld aantal gewerkte uren door zelfstandigen te ramen. Dit resultaat wordt dan vermenigvuldigd met het aantal zelfstandigen om het totaal aantal gewerkte uren te bekomen.

Voor de verdeling van het arbeidsvolume van zelfstandigen per arrondissement in **de regionale rekeningen** wordt weer een verdeelsleutel berekend. Uit de EAK-gegevens wordt rechtstreeks het aantal gewerkte uren per bedrijfstak⁶ en arrondissement berekend en vermenigvuldigd met het aantal zelfstandigen per arrondissement uit de regionale rekeningen. Dit totaal voor het arbeidsvolume van zelfstandigen per arrondissement wordt dan gebruikt als verdeelsleutel om het arbeidsvolume uit de nationale rekeningen te verdelen over de drie gewesten.

Arbeidsvolume van de werkzame personen

Hier gaat het om de som van het arbeidsvolume van de loontrekkenden en de zelfstandigen per bedrijfstak.

C. Classificatiecriteria

De statistieken over het arbeidsvolume uit de regionale rekeningen zijn enkel beschikbaar op niveau van 10 verschillende bedrijfstakken (A10) samengesteld op basis van de NACE-BEL (2008) en niet op niveau van de afdelingen en secties zoals het geval is bij de tabellen van de regionale rekeningen over de tewerkstelling in het subthema “Binnenlandse werkgelegenheid”.

D. Periode en frequentie van de publicatie

De statistieken over het arbeidsvolume van de regionale rekeningen worden jaarlijks begin februari gepubliceerd tot en met het jaar y-3.

⁵ Een uitgebreide uitleg over de Enquête naar de Arbeidskrachten vindt u in de methodologie van het subthema “Bevolking naar socio-economische positie”.

⁶ Omwille van een beperkte steekproef in de EAK wordt het aantal bedrijfstakken voor deze gegevens beperkt tot 10.

1.3 Loopbaanonderbreking, thematische verloven en tijdskrediet

A. Voorstelling van de gegevensbron

- De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) is de openbare instelling van de sociale zekerheid verantwoordelijk voor de werkloosheidsverzekering, bepaalde tewerkstellingsmaatregelen en de toepassing van de loopbaanonderbreking en het tijdskrediet.
- Deze federale instelling heeft als opdracht:
 - het vergoeden via een vervangingsinkomen van uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, tijdelijk werklozen, loopbaanonderbrekers, mensen met tijdskrediet en bruggepensioneerden;
 - het ondersteunen van het behoud van de contractuele band tussen werkgevers en werknemers via het stelsel van de tijdelijke werkloosheid, loopbaanonderbreking of tijdskrediet;
 - het activeren en inschakelen van werkzoekenden via het beheer van vrijstellingen voor het volgen van opleidingen en/of studies, het systeem van dienstencheques, tewerkstellingsmaatregelen en de tewerkstelling van werkzoekenden via het Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschap (PWA);
 - de activering van het zoekgedrag naar werk via opvolging, begeleiding en evaluatie van het zoekgedrag van de werkzoekende;
 - het voorkomen en bestrijden van inbreuken in de werkloosheidsreglementering.
- De taken van de RVA werden herzien in de zesde staatshervorming en een aantal bevoegdheden en materies (onder meer de dienstencheques, de activering van het zoekgedrag naar werk en de sancties voor werkweigering of weigering van een opleiding) werden op 1 juli 2014 volledig of ten dele overgedragen aan de gewesten en gemeenschappen. Vanwege het continuïteitsbeginsel oefent de RVA voorlopig deze bevoegdheden nog uit tijdens een overgangperiode, die loopt tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest operationeel klaar is om de taken over te nemen.

B. Inhoud tabellen

Loontrekkenden hebben de mogelijkheid hun loopbaan volledig te onderbreken of hun arbeidstijd te verminderen gedurende een bepaalde tijd ter verzoening van hun beroeps- en privéleven. Ze hebben dan onder bepaalde voorwaarden recht op een uitkering van de RVA om het verlies van loon gedeeltelijk te compenseren

Omdat de RVA verantwoordelijk is voor de vergoeding van de vervangingsinkomens worden de cijfers uitgedrukt in het aantal betalingen (fysieke eenheden) en niet in het aantal personen die recht hebben op een uitkering. Wanneer een persoon in één maand twee betalingen ontvangt, zal deze ook twee maal meegeteld worden in de statistieken van die maand. De jaargemiddelden waarvan sprake in de tabellen zijn dus gelijk aan het gemiddeld aantal betalingen per maand voor een bepaald jaar.

Loopbaanonderbreking

De “gewone” loopbaanonderbreking, zoals ondersteund door de RVA, is er enkel voor **contractuele en statutaire werknemers uit de publieke sector**. Er wordt een onderscheid gemaakt in de reglementering afhankelijk van het statuut van de werknemer en het type werkgever:

- Werknemers van lokale en provinciale besturen en werknemers bij andere overheidsbesturen⁷;
- werknemers bij autonome overheidsbedrijven (NMBS, bpost, Proximus en Skeyes);
- werknemers van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding.

Thematische verloven

De thematische verloven kunnen zowel opgenomen worden door **werknemers uit de privésector als uit de publieke sector**. De duur is afhankelijk van welke van de 3 mogelijke vormen genomen wordt: het ouderschapsverlof, het verlof voor medische bijstand of het palliatief verlof (zie C. Classificatiecriteria).

Tijdskrediet

Het tijdskrediet kan aangevraagd worden door **werknemers uit de privésector**. Volgens de reglementering van kracht sinds 1 juni 2017 zijn verschillende motieven mogelijk voor de onderbreking van het werk of arbeidstijdvermindering zoals:

- de opvoeding van een kind van jonger dan 8 jaar;
- het verlenen van palliatieve zorgen aan een terminaal zieke persoon;
- het zorgen voor een zwaar ziek gezins-of familielid;
- het zorgen voor een gehandicapt kind jonger dan 21 jaar;
- het verlenen van bijstand of zorg aan een zwaar ziek minderjarig kind;
- het volgen van een erkende opleiding.

⁷ De regelgeving voor statutaire werknemers is verschillend van deze van contractuele werknemers bij deze “andere overheidsbesturen”. Het gaat om de federale overheid, de lokale en federale politie, de rechterlijke orde en de gewesten en gemeenschappen.

Hierbovenop bestaan ook nog het tijdskrediet in het eindeloopbaanstelsel en zijn er nog werknemers die nog steeds tijdskrediet ontvangen zonder motief volgens de oude reglementering (voor 1 januari 2015).

C. Classificatiecriteria

Woonplaats

De betaling wordt toegekend aan het gewest waar de betrokken persoon woont op het moment van betaling. Wanneer een persoon in juli verhuist van het ene naar het andere gewest, bijvoorbeeld van het Vlaams Gewest naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zullen de betalingen van de eerste zes maanden meegeteld worden in het jaargemiddelde van Vlaanderen en vanaf juli in het jaargemiddelde van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Loopbaanonderbreking naar statuut

- Een **volledige loopbaanonderbreking** kan aangevraagd worden door zowel voltijdse als deeltijdse werknemers voor een duur van minimum 3 maanden en maximum 12 maanden⁸. Eenzelfde werknemer kan gedurende zijn carrière meermaals een volledige loopbaanonderbreking nemen. Over de hele loopbaan mag iemand maximum 60 maanden volledige loopbaanonderbreking aanvragen.
- Met de **gedeeltelijke loopbaanonderbreking** in het algemeen stelsel kunnen voltijdse of deeltijdse werknemers voor de leeftijd van 55 jaar hun prestaties verminderen met 1/2, 1/3, 1/4 of 1/5. Dit kan voor minimum 3 maanden en maximum 60 maanden. In het onderwijs en bij de centra voor leerlingenbegeleiding geldt dit minimum van 3 maanden niet.
- Met de **gedeeltelijke loopbaanonderbreking in het eindeloopbaanstelsel**⁹ geeft voltijdse werknemers van 55 jaar en ouder het recht hun arbeidstijd te verminderen met 1/2, 1/3, 1/4 of 1/5. Voor personen die reeds gedurende 5 jaar een zwaar beroep of een loopbaan van minimum 28 jaar kan de arbeidstijdvermindering al vanaf 50 jaar aangevraagd worden onder specifieke voorwaarden. De voorwaarden verschillen hier naargelang men de arbeidstijd wil verminderen met 1/5 of 1/2, 1/3 of 1/4.
- **Loopbaanonderbreking zonder uitkering** wordt toegekend aan personen die wel voldoen aan de voorwaarden voor loopbaanonderbreking, maar
 - inkomsten of activiteit heeft die niet cumuleerbaar zijn met de uitkering
 - of de persoon niet woont in één van de landen voorzien in de reglementering

Thematische verloven naar statuut

⁸ In het onderwijs en bij de centra voor leerlingenbegeleiding geldt dit minimum van 3 en maximum van 12 maanden niet.

⁹ De gedeeltelijke loopbaanonderbreking in het eindeloopbaanstelsel is niet altijd van toepassing voor statutaire ambtenaren van federale overheidsdiensten.

- Werknemers wordt via het **ouderschapsverlof** de mogelijkheid gegeven gedurende een bepaalde periode hun arbeidstijd te verminderen of hun loopbaan te onderbreken voor de opvang van een kind jonger dan 12 jaar. Het ouderschapsverlof kan in verschillende vormen genomen worden:
 - o De werknemers kunnen hun loopbaan voltijds onderbreken gedurende in totaal vier maanden per kind.
 - o Voltijds tewerkgestelde werknemers kunnen opteren de arbeidstijd met de helft te verminderen gedurende in totaal 8 maanden.
 - o Voltijds tewerkgestelde werknemers kunnen ook opteren de arbeidstijd te verminderen met 1/5 gedurende 20 maanden.

Sinds juni 2019 werden de voorwaarden voor het ouderschapsverlof versoepeld waardoor het bijvoorbeeld ook mogelijk is de prestaties te verminderen met 1/10 mits akkoord van de werkgever of voor een kortere periode.
- Het **palliatief verlof** biedt werknemers de mogelijkheid de arbeidsprestaties tijdelijk te schorsen of te verminderen om zorgen te verstrekken aan een persoon die ongeneeslijk ziek of terminaal is. In eerste instantie wordt het palliatief verlof toegekend voor 1 maand. Er zijn twee verleningen van 1 maand mogelijk, tot een maximum van 3 maanden dus.
- Het **verlof voor medische bijstand** is een volledig of gedeeltelijke loopbaanonderbreking om bijstand te verlenen aan een gezins- of familielid, die lijdt aan een zware ziekte. Er kan gekozen worden voor:
 - o een volledige onderbreking van 1 tot maximum 3 maanden, met mogelijke verlenging tot 12 maanden.
 - o een vermindering met 1/5 of tot een halftijdse betrekking per periode van 1 maand tot maximum 3 maanden. Dit kan opeenvolgend worden verlengd tot 24 maanden.
- Erkende mantelzorgers kunnen vanaf 1 september 2020 **verlof voor mantelzorg** opnemen. Het gaat om een volledige of gedeeltelijk onderbreking van de prestaties voor de zorg van een familie- of gezinslid in een afhankelijkheidssituatie. Er kan geopteerd worden voor:
 - o verleen volledige schorsing van de prestaties gedurende maximum 1 maand;
 - o een halftijdse onderbreking voor voltijdse werknemers gedurende maximum 2 maanden;
 - o een vermindering met 1/5 van de prestaties voor voltijdse werknemers gedurende maximum 2 maanden.
- **Thematisch verlof zonder uitkering** wordt toegekend aan personen die wel voldoen aan de voorwaarden voor het thematisch verlof, maar:
 - o inkomsten of activiteit heeft die niet cumuleerbaar zijn met de uitkering;
 - o of de persoon niet woont in één van de landen voorzien in de reglementering.

Tijdskrediet naar statuut

- **Volledige onderbreking** (of voltijds tijdskrediet) kan zowel door voltijds als deeltijds tewerkgestelde werknemers genomen worden. Voor alle motieven rond “zorg” bedraagt de maximumduur 51 maanden over de hele loopbaan. Voor het motief “erkende opleiding volgen” is de maximumduur 36 maanden gedurende de ganse loopbaan.
- De **deeltijdse onderbreking algemeen stelsel** laat toe om halftijds verder te werken of de arbeidstijd met 1/5 te verminderen. Deze laatste optie bestaat enkel voor voltijds tewerkgestelde werknemers. De maximumduur is dezelfde als bij de volledige onderbreking.
- De **deeltijdse onderbreking eindloopbaanstelsel** komt overeen met het tijdskrediet landingsbaan. Er zijn drie voorwaarden om aan de toegangsvoorwaarden voor een uitkering te voldoen:
 - De aanvrager moet voldoen aan de toegangsvoorwaarden voorzien in cao nr. 103¹⁰.
 - De aanvrager moet tenminste 60 jaar zijn bij aanvang van het tijdskrediet. Hierop bestaan wel enkele uitzonderingen.
 - De aanvrager mag geen activiteit of inkomen hebben dat niet cumuleerbaar is met de uitkering, moet in België, de Europese Economische Ruimte of in Zwitserland wonen en moet de minimumduur van 3 maanden bij halftijds tijdskrediet en 6 maanden bij 1/5 tijdskrediet respecteren.
- **Tijdskrediet zonder uitkering** wordt toegekend aan personen die wel voldoen aan de voorwaarden voor tijdskrediet, maar:
 - inkomsten of activiteit hebben die niet cumuleerbaar zijn met de uitkering;
 - of niet wonen in één van de landen voorzien in de reglementering.

D. Tijdstip en frequentie van publicatie

De RVA heeft een webtoepassing waarmee de maandcijfers over het aantal betalingen inzake loopbaanonderbreking, thematische verloven en tijdskrediet kunnen opgevraagd worden. Eind februari worden deze van de maand december van het voorgaande jaar gepubliceerd en kunnen de jaargemiddelden ook berekend worden.

¹⁰ Deze cao bepaalt dat je minstens 25 jaar beroepsverleden als loontrekkende moet hebben, je 24 maanden anciënniteit moet hebben bij de werkgever waar je het tijdskrediet aanvraagt, je tewerkgesteld moet zijn geweest in het vooropgestelde arbeidsregime tijdens de 24 maanden voor de aanvraag.

1.4 Thuiswerk

A. Voorstelling van de gegevensbron

De gegevens in dit deel zijn afkomstig van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) (zie deel 1.2.B).

B. Inhoud tabellen

Deze tabellen geven een overzicht van thuiswerk bij de werkende beroepsbevolking of de loontrekkenden, naar gewest van woonplaats en/of van tewerkstelling en naar geslacht.

Thuiswerk is werk dat door de werkende thuis wordt verricht als onderdeel van zijn of haar hoofdactiviteit. Het is belangrijk op te merken dat dit niet helemaal overeenkomt met telewerk. Hoewel de definities van thuiswerk en telewerk elkaar grotendeels overlappen, zijn er situaties waarin dit niet het geval is. Zo zijn leraren die hun voorbereidings- en correctiewerk thuis doen geen telewerkers, maar wel thuiswerkers. Een ander voorbeeld is het werken in een satellietkantoor, wat geen thuiswerk is maar wel telewerk. Statistieken over thuiswerk geven dus een benadering van telewerk, maar zijn er geen exacte maatstaf voor.

De statistieken in dit deel beschrijven de frequentie van thuiswerk voor twee populaties:

- De beroepsbevolking bestaat uit personen van 15 jaar en ouder die tijdens de referentieweek minstens één uur gewerkt hebben als loontrekkende of als zelfstandige (+ helpers). Voor de specifieke vraag over thuiswerk zijn gelegenhedswerknemers en personen die tijdens de referentieperiode niet hebben gewerkt, niet in de cijfers opgenomen.
- Loontrekkenden zijn alle personen die tijdens de referentieperiode enig werk verrichten voor een loon of salaris in geld of natura. Volgens deze definitie worden leerlingen die een vergoeding in geld of in natura hebben ontvangen, dus beschouwd als werkend in loondienst. Ook personen die een baan hebben maar niet op het werk aanwezig zijn wegens ziekte, zwangerschapsverlof enz. en die een formele band met hun baan hebben, behoren tot deze categorie. Anderzijds worden personen met een loopbaanonderbreking van meer dan 3 maanden niet als werkend beschouwd.

Bij de interpretatie van de tabellen moeten de volgende overwegingen in aanmerking worden genomen:

- De EAK is een enquête. De cijfers in de tabellen zijn dus schattingen en zijn niet gebaseerd op administratieve gegevens. Daarom moeten de cijfers niet worden beschouwd als tot op de eenheid nauwkeurig, maar moeten ze geïnterpreteerd worden met inachtneming van de betrouwbaarheidsintervallen.
- Schattingen van minder dan 5.000 individuen moeten volgens Statbel met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Wij hebben beslist deze waarden te vervangen

door de vermelding 'n' (niet significant). Indien deze niet-significante waarden moeten worden gebruikt voor de berekening van de werkloosheids-, werkgelegenheids- of activiteitsgraad, hebben wij ze ook vervangen door de vermelding 'n'.

- Vóór 2017 werden de respondenten slechts één keer ondervraagd en was de berekening van de wegingen aanzienlijk verschillend. Deze veranderingen hebben geleid tot een aanzienlijke breuk in de reeksen, waardoor het moeilijk is de cijfers van voor en na 2017 te vergelijken. Daarom hebben we de cijfers sinds 2017 in verschillende tabellen gepresenteerd.

C. Classificatiecriteria

De frequentie van het thuiswerken wordt bepaald op basis van de verklaring van de respondenten met betrekking tot de vraag "Hoe vaak heeft u tijdens de referentiemaand thuis gewerkt?".

- Soms of regelmatig komt overeen met de antwoorden "Altijd", "De helft van de werktijd of meer" of "Minder dan de helft van de werktijd, maar gedurende minstens één uur".
- Nooit komt overeen met het antwoord "nooit".

D. Tijdstip en frequentie van publicatie

De EAK is een trimestriële enquête van Statbel, waarvan de jaarlijkse gemiddelden tegen eind maart op de website worden gepubliceerd voor het jaar y-1. De tabellen worden dus over het algemeen jaarlijks begin april bijgewerkt op de website van het BISA.

REFERENTIES

ILO International Labour Office (1982), *Resolution concerning statistics of the economically active population, employment, unemployment and underemployment, adopted by the Thirteenth Conference of Labour Statisticians (October 1982)*. Geraadpleegd via http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_087482.pdf

Instituut voor de Nationale Rekeningen (2018), *National accounts: quarterly national accounts of Belgium, Methodological inventory*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/dq/e_method/m_qna1803en.pdf

Instituut voor de Nationale Rekeningen (2019), *Nationale rekeningen: methodologische herziening 2019, overzicht van de voornaamste wijzigingen*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/dq/n_method/m_rev19_n.pdf

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (2022), *Algemene uitleg over de gebruikte methodologie: Gemeenschappelijke criteria*. Geraadpleegd via <https://rsz.be/gemeenschappelijke-criteria>

RVA (2019), *Infoblad T12 de "gewone" loopbaanonderbreking- Reglementering voor contractuele en statutaire werknemers van de lokale en provinciale besturen en voor contractuele werknemers bij de andere overheidsbesturen*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t12>

RVA (2019), *Infoblad T13 de "gewone" loopbaanonderbreking- Reglementering van toepassing voor de autonome overheidsbedrijven*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t13>

RVA (2019), *Infoblad T15 de "gewone" loopbaanonderbreking- Reglementering van toepassing voor de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t15>

RVA (2019), *Infoblad T16 de "gewone" loopbaanonderbreking- Reglementering voor statutaire werknemers van de openbare besturen*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t16>

RVA (2019), *Infoblad T18 Verlof voor medische bijstand*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t18>

RVA (2019), *Infoblad T19 Ouderschapsverlof*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t19>

RVA (2019), *Infoblad T20 Palliatief verlof*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t20>

RVA (2019), *Infoblad T160 Tijdskrediet met motief*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t160>

RVA (2019), *Infoblad T162 Tijdskrediet landingsbaan-Recht op onderbrekingsvergoedingen*. Geraadpleegd via https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t162#h2_0

RVA (2021), *Infoblad T164 Verlof voor mantelzorg*. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t164>

Statbel (2018), *De hervormde enquête naar de arbeidskrachten in 2017*. Geraadpleegd via https://statbel.fgov.be/sites/default/files/Over_Statbel_FR/Analyse_eak_2017_ni_20181220.pdf

Statbel (2018), *Documentatie over de enquête naar de arbeidskrachten (methodologieën en metagegevens)*. Geraadpleegd via <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid>

Statbel (2019), *Structure of earnings survey 2018 - National Reference Metadata in ESS Standard for Quality Reports Structure (ESQRS)*. Eurostat [Structure of earnings survey 2018 \(earn_ses2018\) \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)

Steunpunt Werk (2021), *Vlaamse arbeidsrekening: Raming van de bevolking naar socio-economische positie. Basis- en detailtabellen*. Geraadpleegd via https://www.steunpuntwerk.be/files/publications/methodologie/methodologie_var_bevolking_2019.pdf

Steunpunt Werk (2021), *Vlaamse Arbeidsrekening: Definities en beknopte methodologie*. Geraadpleegd via https://www.steunpuntwerk.be/files/publications/methodologie/vlaamse_arbeidsrekening_-_definities_beknopte_methodologie.pdf